

Opera Zuid

De Stichting Opera Zuid (hierna: Opera Zuid) maakt reizende operavoorstellingen voor een breed publiek. Het gezelschap presenteert opera's, verspreid over de regio Zuid en indien mogelijk ook in het land. Opera Zuid brengt per seizoen minimaal twee grote operaproducties en een kleinere muziektheatervoorstelling op de planken. Opera Zuid profileert zich naar eigen zeggen als een gezelschap dat op een verfrissende wijze opera's brengt in de regio en ruim aandacht besteedt aan talentontwikkeling.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Opera Zuid geen subsidiebedrag toe te kennen, tenzij de aanvrager een nieuw activiteitenplan indient dat voldoet aan de volgende voorwaarden.

- Opera Zuid gaat in dit nieuwe plan uit van twee volwaardige operaproducties.
- Het gezelschap onderbouwt zijn artistieke visie en licht de inrichting van de artistieke kwaliteitszorg duidelijk toe.

De raad maakt zich zorgen over de artistieke kwaliteit van de instelling. De raad is van mening dat Opera Zuid zich op dit moment in artistiek opzicht onvoldoende ontwikkelt en verwacht op basis van de aanvraag weinig verbetering. De raad ziet kansen voor de instelling om een artistiek steviger positie te verwerven door samenwerking met sterke partners in de Euregio en door het inrichten van een kwaliteitsproces. De raad vindt de stapeling van functies van één persoon bij Opera Zuid een onwenselijke werkwijze. De raad adviseert de minister om hierover met de instelling in gesprek te gaan.

Opera Zuid is goed geworteld in de regio Zuid, voert een passend educatiebeleid en geeft (jong) talent kansen. De raad waardeert de inspanningen van het operagezelschap om een breed publiek te bereiken.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad is bezorgd over de artistieke kwaliteit van de producties van Opera Zuid. De muzikale en scenische kwaliteit is wisselend en kende de afgelopen periode volgens de raad te veel uitschieters naar beneden. Een inrichting van het artistieke kwaliteitsproces en de bijbehorende monitoring en evaluatie daarvan zijn weinig zichtbaar. De raad waardeert het dat Opera Zuid met weinig middelen voorstellingen kan maken voor een breed publiek en daarbij ook jong talent kansen geeft, maar verwacht van een instelling in de basisinfrastructuur een evenwichtiger kwaliteit van de kernactiviteiten. De raad betreurt het dat Opera Zuid niet zelf reflecteert op de behaalde artistieke resultaten in de periode 2013 – 2016 en zijn positie in het bestel.

De raad mist in het activiteitenplan een koppeling tussen missie, visie en een uitwerking hiervan op het artistieke beleid. De aanvraag geeft in het algemeen weinig prijs over de concrete invulling van de artistieke teams, en ook ontbreken gefundeerde argumenten voor de keuzes van de verschillende opera's op het programma. De raad vindt het wel prijzenswaardig dat Opera Zuid per seizoen één werk van een Nederlandse componist wil uitbrengen.

Opera Zuid vermeldt allerlei samenwerkingspartners in de aanvraag. De raad juicht

€ 0

geadviseerd
subsidiebedrag

€ 1.020.000

gereserveerd
subsidiebedrag

€ 1.026.643

gevraagd
subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.21 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

samenwerking met andere (opera)gezelschappen toe, maar twijfelt eraan of de genoemde partners – uitgezonderd philharmonie zuidnederland – de juiste zijn om bij te dragen aan het artistieke niveau van de operavoorstellingen. De raad ziet meer kansen in samenwerking met partners in de Euregio. Daarnaast verwacht de raad afstemming met de Nederlandse Reisopera over speeldata en repertoire.

De raad waardeert de inspanningen die Opera Zuid verricht op het gebied van talentontwikkeling. De raad mist wel een solide inrichting van het kwaliteitsproces en de externe begeleiding, en wil graag weten hoe het eigen traject zich verhoudt tot lokale, regionale en landelijke partners.

De raad vindt de oprichting van een operastudio, samen met De Nationale Opera en de Nederlandse Reisopera, een stap voorwaarts, maar mist een concrete uitwerking van de rol van Opera Zuid in deze operastudio. De raad wil meer weten over de wijze van werven, selecteren (voor rollen) en begeleiden, en over de bijdragen van de verschillende partners.

De raad meent dat de instelling het artistieke beleid beter moet kunnen onderbouwen en het kwaliteitsproces van het operagezelschap en zijn talentontwikkelingstrajecten moet voorzien van heldere kaders. Alleen op die manier gaat het gezelschap een duurzame toekomst tegemoet. Om deze kwaliteitsslag met dezelfde middelen te kunnen maken, adviseert de raad om in het nieuwe activiteitenplan voor de komende periode uit te gaan van twee volwaardige operaproducties met begeleiding door philharmonie zuidnederland in plaats van twee grote producties en één kleinere.

Educatie en participatie

Opera Zuid besteedt relatief veel aandacht aan educatie en participatie en weet de verschillende doelgroepen goed in kaart te brengen. De instelling heeft een uitgebreid netwerk van partners die met elkaar werken aan kennismaking, enthousiasmering en verbinding van jong publiek met de opera. De activiteiten zijn behoorlijk arbeidsintensief en vragen veel van een relatief kleine organisatie. De meerwaarde is dat Opera Zuid mede door educatie een breed publiek kan bereiken en dat het operagezelschap door de educatieactiviteiten werkt aan verankering in de omgeving.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

De raad heeft waardering voor de pogingen van Opera Zuid om een jonger publiek te bereiken. Het baart de raad wel zorgen dat de gemiddelde zaalbezetting substantieel is gedaald en dat Opera Zuid in de komende periode een daling van de publieksinkomsten verwacht. Opvallend is dat Opera Zuid juist een toename van het aantal bezoekers verwacht, een lichte groei van bijna 29.000 bezoekers in 2014 tot ruim 30.000 in 2020, terwijl het aantal gratis bezoeken op 10.000 blijft staan. Opera Zuid wil ook een diverser publiek bereiken. De specificatie van de publieksgroei en de publieksdiversiteit wordt onvoldoende onderbouwd en komt niet overeen met de dalende publieksinkomsten in de begroting.

Ondernemerschap

De raad vindt het ondernemerschap van Opera Zuid op een aantal punten zorgelijk. Het gezelschap is in de afgelopen subsidieperiode overgestapt van een tweekoppige directie naar een model met één intendant, die zakelijk en artistiek verantwoordelijk is én het artistieke team van zangers en regisseurs begeleidt en geregeld in de eigen producties optreedt. Daarmee is Opera Zuid nu zowel artistiek als operationeel te veel afhankelijk van en vereenzelvigd met één persoon. De raad vindt dit model onwenselijk en adviseert de minister hierover in gesprek te gaan met de instelling.

Opera Zuid heeft vanaf 2013 ingeteerd op het eigen vermogen. De financiële positie van Opera Zuid is nog stabiel, maar bij tegenvallende baten bestaat het risico dat het gezelschap de activiteiten niet langer kan voortzetten. De strategie bij tegenvallende inkomsten is weinig uitgewerkt. In de komende periode is Opera Zuid voor meer dan 70 procent afhankelijk van

subsidie; in de aanvraag staan geen toezeggingen van provinciale en gemeentelijke overheden.

In de aanvraag gaat Opera Zuid onvoldoende in op personeelsbeleid en werk- en opdrachtgeverschap voor zangers en regisseurs. Daarnaast is in de aanvraag is niet uitgewerkt hoe Opera Zuid de Governance Code Cultuur naleeft.